

Regeringens proposition

1977/78:107

**om godkännande av överenskommelser mellan Sverige och Finland
om fiske och om vissa gränsfrågor;**

beslutad den 16 februari 1978.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ANDERS DAHLGREN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner överenskommelser mellan Sverige och Finland om fiske och om vissa gränsfrågor. Överenskommelsen om fiske ger svenska och finska fiskare rätt att bedriva traditionellt fiske i det andra landets fiskezon i väsentligen samma omfattning som förut. Överenskommelsen om vissa gränsfrågor reglerar avgränsningen av den svenska fiskezonen och av en eventuell finsk fiskezon.

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-02-16

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ahlmark, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Mogård, Olsson, Dahlgren, Asling, Söder, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Ullsten, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Friggebo

Föredragande: statsrådet Dahlgren

Proposition om godkännande av överenskommelser mellan Sverige och Finland om fiske och om vissa gränsfrågor

1 Inledning

Sverige och Finland har vid flera tillfällen förhandlat om en avgränsning av kontinentalsockeln. Överenskommelse har därvid nåtts om gränsdragningen i Bottniska viken, Ålands hav och en del av norra Östersjön (prop. 1972: 123, UU 1972: 21, rskr 1972: 324, SÖ 1973: 1). Däremot har delade meningar rått om hur gränslinjen skall dras vid den finska ögruppen Bogskären, som ligger söder om Åland. På grund härav är kontinentalsockelgränsen inte fastställd söder om ögruppen.

I samband med att Sverige den 1 januari 1974 utvidgade sin fiskejurisdiktion i Östersjön från fyra till tolv nautiska mil föreskrevs att vissa andra stater, bl. a. Finland, skulle få fortsätta att bedriva fiske i den svenska fiskezonen intill utgången av år 1975. Den 24 november 1975 (SÖ 1975: 57) ingicks ett fiskerättsavtal med Finland enligt vilket fiskefartyg hemmahörande i Sverige eller Finland skall ha rätt att bedriva traditionellt fiske i väsentligen samma omfattning som tidigare i det andra landets fiskezon i Östersjön.

Regeringen hemställde under riksmötet 1976/77 om riksdagens be- myndigande att utvidga den svenska fiskezonen (prop. 1976/77: 118, JoU 1976/77: 35, rskr 1976/77: 356). I propositionen lämnades bl. a. en beskrivning av förhållandena i Östersjön och förutsättningarna för det svenska fisket där. Riksdagen biföll regeringens hemställan varefter regeringen den 11 augusti 1977 beslöt att den svenska fiskezonen skulle utvidgas fr. o. m. den 1 januari 1978. Närmare föreskrifter om den svenska fiskezonens omfattning och om utlännings fiskerätt har ut-

färdats i förordningen (1977: 642) om den svenska fiskezonens omfattning (omtryckt 1977: 1182) och i förordningen (1977: 1138) om utlännings fiskerätt.

Under våren och hösten 1977 har förhandlingar förts med alla berörda stater om avgränsningen av den svenska fiskezonen samt om fiskerättigheter.

Med Finland, vars fiskejurisdiktion f. n. omfattar vattnen ut till tolv nautiska mil från baslinjerna, ägde överläggningar rum i början av november 1977. Enighet nåddes därvid om reglering av vissa gränsfrågor och av fisket. Överenskommelserna, som har formen av noteväxlingar, ingicks den 2 december 1977.

Överenskommelsen om fiske bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som *bilaga 1*. Överenskommelsen om vissa gränsfrågor bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

2 Fiskeöverenskommelsens innehåll

I överenskommelsen om fiske erinras inledningsvis om den tidigare överenskommelsen från år 1975 och om svenska regeringens beslut den 11 augusti 1977 att utvidga den svenska fiskezonen fr. o. m. den 1 januari 1978.

Finska fiskefartyg tillerkänns rätt att med vissa angivna undantag bedriva traditionellt fiske i väsentligen samma omfattning som tidigare även i den utvidgade svenska fiskezonen i Östersjön med Ålands hav, Bottenhavet och Bottenviken. Vid fiske i den svenska zonen skall finska fiskefartyg följa de bestämmelser på fiskets område som utfärdats av svensk myndighet.

Om vissa fiskbestånd är hotade eller om det till följd av rekommendation som antagits av fiskerikommissionen för Östersjön blir nödvändigt att begränsa fisket i den svenska fiskezonen, har svenska regeringen förbehållit sig rätten att begränsa det finska fisket. Om inte frågan tidigare har behandlats av fiskerikommissionen, skall konsultationer hållas mellan de båda länderna innan något beslut fattas.

Ett villkor för att finska fiskefartyg skall få fiska i den svenska fiskezonen är att svenska fiskefartyg får behålla sina rättigheter enligt 1975 års avtal. Om en utvidgning av den finska fiskezonen skulle komma till stånd, blir de finska fiskefartygens rättigheter beroende av att svenska fiskefartyg beviljas motsvarande rättigheter i den utvidgade finska zonen.

Överenskommelsen, som ersätter 1975 års avtal, skall tillämpas provisoriskt fr. o. m. den 1 januari 1978 och definitivt träda i kraft efter det att den har godkänts i vardera landet enligt där tillämpliga regler. Den avtalade uppsägningstiden uppgår till fem år.

3 Gränsöverenskommelsens innehåll

I överenskommelsen om vissa gränsfrågor konstateras att svenska regeringen beslutat utvidga den svenska fiskezonen fr. o. m. den 1 januari 1978. Vidare konstateras att de geografiska förhållandena inte gör det möjligt för Sverige att företa någon utvidgning i Ålands hav annat än efter överenskommelse med Finland.

Enighet föreligger om att fiskezonsgränsen norr om Åland skall följa den avtalade kontinentalsockelgränsen från år 1972.

I överenskommelsen anges vidare att det föreligger delade meningar om gränsdragningen i området kring Bogskären. Från svensk sida hävdas att gränsen i princip bör utgöra en mittlinje mellan de svenska och finska baslinjerna med bortseende från Bogskären. Från finsk sida hävdas däremot att gränsen inte bör överskrida en mittlinje mellan de svenska baslinjerna och baslinjerna kring Bogskären. I överenskommelsen åtar sig Sverige att, intill dess avtal träffats om avgränsningen i området, inte utvidga sin fiskezon så att den omfattar någon del av det omstridda området. Finland åtar sig å sin sida att inte utan avtal med Sverige utvidga sin fiskezon söder och väster om Bogskären utöver tolv nautiska mil från Bogskären.

Överenskommelsen skall tillämpas provisoriskt från den 1 januari 1978 och definitivt träda i kraft efter det att överenskommelsen har godkänts i vardera landet enligt där tillämpliga regler.

4 Föredraganden

Svenska och finska fiskare har i generationer bedrivit fiske på vatten som numera ingår i finsk resp. svensk fiskezon. De överenskommelser som nu har ingåtts mellan Sverige och Finland innebär att det traditionella fisket kan fortsätta i väsentligen samma omfattning som förut.

Vad särskilt angår *överenskommelsen om fiskerättigheter* kan det noteras att det finska fisket i den svenska zonen skall följa de bestämmelser som utfärdas av svenska myndigheter. Till skillnad mot vad som gäller för andra länders fiskare har finska fiskare tills vidare befriats från licenstvång vid fiske i den svenska fiskezonen. Undantag för finska fiskare har också tills vidare gjorts i fråga om den rapporteringsskyldighet som ålagts fiskare från andra länder. Mot bakgrund av det nära samarbetet på fiskets område mellan Sverige och Finland och med hänsyn till att det traditionella finska fisket väsentligen är geografiskt begränsat till Bottniska viken och Ålands hav har det ansetts lämpligt att göra dessa undantag.

Det svenska fisket i den finska fiskezonen kommer tills vidare att följa hittills tillämpade regler. Skulle en utvidgning av den finska fiskezonen genomföras kan man räkna med att svenska fartyg får fortsätta att bedriva fiske i den sålunda utvidgade zonen. En förutsättning för att finska

fiskefartyg skall åtnjuta fiskerättigheter enligt det nu ingångna avtalet är nämligen ömsesidighet.

När det gäller *överenskommelsen om vissa gränsfrågor* och frågan om avgränsningen av den svenska fiskezonen är det min uppfattning att fiskezonsgränsen i princip skall sammanfalla med kontinentalsockelgränsen. Av praktiska skäl är det olämpligt att ha flera slag av gränser i ett och samma område. Överenskommelse har också träffats om att fiskezonsgränsen norr om Åland skall sammanfalla med kontinentalsockelgränsen.

Jag vill nämna att i Ålands hav är avståndet mellan Sverige och Finland överallt mindre än 24 nautiska mil. När både Sverige och Finland hade en fiskezonsgräns om tolv nautiska mil tillämpades en mittlinje för att avgränsa zonerna. Denna linje överensstämmer inte med den avtalade kontinentalsockelgränsen. Det nu föreliggande avtalet innebär att fiskegränsen i detta område liksom tidigare utgörs av mittlinjen. På längre sikt torde det finnas skäl att söka uppnå en sammanfallande kontinentalsockelgräns och fiskezonsgräns även i Ålands hav.

Söder om Åland ligger den finska ögruppen Bogskären. Med hänvisning till ögruppens ringa storlek hävdas från svensk sida att en fiskezonsgräns mellan Sverige och Finland bör dras utan hänsyn till Bogskären. Från finsk sida däremot hävdas att en gränslinje bör dras med utgångspunkt i Bogskären och i det svenska fastlandet. Det har inte varit möjligt att f. n. lösa frågan om gränsdragningen. I stället har Finland och Sverige förbundit sig att inte utvidga sin fiskejurisdiktion till det område som är omstritt. Området, som omfattar ca 1 500 km², kommer därmed tills vidare att förbli internationellt fiskevatten.

Det är min uppfattning att både överenskommelsen om fiske och överenskommelsen om vissa gränsfrågor står i överensstämmelse med det svenska fiskets intressen samtidigt som de utgör en god grundval för det fortsatta samarbetet mellan Sverige och Finland på fiskets område.

5 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna överenskommelserna den 2 december 1977 mellan Sverige och Finland om fiske och om vissa gränsfrågor.

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

Bilaga I

Helsingfors den 2 december 1977

Herr Minister,

Jag har instruerats att till Er framföra följande.

Genom noteväxling den 24 november 1975 mellan Sveriges chargé d'affaires i Helsingfors och Finlands utrikesminister har överenskommits att fiskefartyg hemmahörande i Sverige respektive Finland skall ha rätt att bedriva traditionellt fiske i väsentligen samma omfattning som tidigare i det andra landets fiskezon i Östersjön med Ålands hav, Bottenhavet och Bottenviken. De fiskezoner som avses i denna överenskommelse omfattar i princip havsområdet utanför vardera landets territorialgräns intill åtta nautiska mil från denna gräns.

Svenska regeringen har den 11 augusti 1977 beslutat att från och med den 1 januari 1978 utvidga den svenska fiskezonen bland annat i Östersjön med Ålands hav, Bottenhavet och Bottenviken. Svenska regeringen är emellertid beredd att med nedanstående inskränkningar och förbehåll medge fiskefartyg hemmahörande i Finland rätt att bedriva traditionellt fiske i väsentligen samma omfattning som tidigare även i den utvidgade svenska fiskezonen i Östersjön med Ålands hav, Bottenhavet och Bottenviken. Dessa fiskefartyg skall därvid vara underkastade de bestämmelser rörande fiskets bedrivande som utfärdats av svensk myndighet.

Om det föreligger ett hot mot visst eller vissa fiskbestånd i Östersjön med Ålands hav, Bottenhavet och Bottenviken eller del därav eller om det till följd av rekommendation som antagits av fiskerikommissionen för Östersjön blir nödvändigt att begränsa fisket i den svenska fiskezonen eller del därav, förbehåller sig svenska regeringen rätten att föreskriva särskilda begränsningar av det finska fisket i den svenska fiskezonen. Har frågan icke behandlats inom fiskerikommissionen för Östersjön, skall svenska regeringens beslut föregås av konsultationer med Finlands regering.

Ovanstående rättigheter att bedriva fiske i den svenska fiskezonen medges finska fiskefartyg under förutsättning att svenska fiskefartyg åtnjuter de rättigheter som tillförsäkrats dem enligt noteväxlingen den

Herr Utrikesminister Paavo Väyrynen
Helsingfors

24 november 1975. Om beslut skulle fattas om en utvidgning av den finska fiskezonen, medges ovanstående rättigheter under den ytterligare förutsättningen att svenska fiskefartyg erhåller motsvarande fiskerättigheter i den utvidgade finska fiskezonen.

Om Finlands regering är ense om ovanstående, tillåter jag mig föreslå att denna skrivelse och det bekräftande svar som Ers Excellens behagade tillställa mig skall utgöra en mellan de båda regeringarna träffad överenskommelse, som skall träda i stället för överenskommelsen den 24 november 1975 och för vilken skall gälla en uppsägningstid om fem år. Jag tillåter mig vidare föreslå att denna överenskommelse skall provisoriskt tillämpas från den 1 januari 1978 och att den definitivt skall träda i kraft på dag som avtalas genom särskild notväxling efter det att överenskommelsen har godkänts i vardera landet enligt där tillämpliga regler.

Mottag, Herr Minister, försäkran om min mest utmärkta högaktning.

Sten Sundfeldt

Helsingfors den 2 december 1977

Herr Ambassadör,

Härmed har jag äran erkänna mottagandet av Eder skrivelse denna dag av följande lydelse:

”Jag har instruerats att till Eder framföra följande.

Genom notväxling den 24 november 1975 mellan Sveriges chargé d'affaires i Helsingfors och Finlands utrikesminister har överenskommit att fiskefartyg hemmahörande i Sverige respektive Finland skall ha rätt att bedriva traditionellt fiske i väsentligen samma omfattning som tidigare i det andra landets fiskezon i Östersjön med Ålands hav, Bottenhavet och Bottenviken. De fiskezoner som avses i denna överenskommelse omfattar i princip havsområdet utanför vardera landets territorialgräns intill åtta nautiska mil från denna gräns.

Svenska regeringen har den 11 augusti 1977 beslutat att från och med den 1 januari 1978 utvidga den svenska fiskezonen bland annat i Östersjön med Ålands hav, Bottenhavet och Bottenviken. Svenska regeringen

Excellens Sten Sundfeldt
Sveriges Ambassadör
Helsingfors

är emellertid beredd att med nedanstående inskränkningar och förbehåll medge fiskcefartyg hemmahörande i Finland rätt att bedriva traditionellt fiske i väsentligen samma omfattning som tidigare även i den utvidgade svenska fiskezonen i Östersjön med Ålands hav, Bottenhavet och Bottenviken. Dessa fiskcefartyg skall därvid vara underkastade de bestämmelser rörande fiskets bedrivande som utfärdats av svensk myndighet.

Om det föreligger ett hot mot visst eller vissa fiskbestånd i Östersjön med Ålands hav, Bottenhavet och Bottenviken eller del därav eller om det till följd av rekommendation som antagits av fiskerikommissionen för Östersjön blir nödvändigt att begränsa fisket i den svenska fiskezonen eller del därav, förbehåller sig svenska regeringen rätten att föreskriva särskilda begränsningar av det finska fisket i den svenska fiskezonen. Har frågor icke behandlats inom fiskerikommissionen för Östersjön, skall svenska regeringens beslut föregås av konsultationer med Finlands regering.

Ovanstående rättigheter att bedriva fiske i den svenska fiskezonen medges finska fiskcefartyg under förutsättning att svenska fiskcefartyg åtnjuter de rättigheter som tillförsäkrats dem enligt noteväxlingen den 24 november 1975. Om beslut skulle fattas om en utvidgning av den finska fiskezonen, medges ovanstående rättigheter under den ytterligare förutsättningen att svenska fiskcefartyg erhåller motsvarande fiskerättigheter i den utvidgade finska fiskezonen.

Om Finlands regering är ense om ovanstående, tillåter jag mig föreslå att denna skrivelse och det bekräftande svar som Ers Excellens behagade tillställa mig skall utgöra en mellan de båda regeringarna träffad överenskommelse, som skall träda i stället för överenskommelsen den 24 november 1975 och för vilken skall gälla en uppsägningstid om fem år. Jag tillåter mig vidare föreslå att denna överenskommelse skall provisoriskt tillämpas från den 1 januari 1978 och att den definitivt skall träda i kraft på dag som avtalas genom särskild noteväxling efter det att överenskommelsen har godkänts i vardera landet enligt där tillämpliga regler.”

Till svar härpå har jag äran meddela, att Finlands regering å sin sida godkänt detta förslag och att Eder skrivelse och detta svar skall utgöra en mellan de båda regeringarna träffad överenskommelse.

Mottag, Herr Ambassadör, försäkran om min mest utmärkta högaktning.

Paavo Väyrynen

Bilaga 2

Helsingfors den 2 december 1977

Herr Minister,

Jag har instruerats att till Eder framföra följande.

Svenska regeringen har beslutat att fr. o. m. den 1 januari 1978 utvidga den svenska fiskezonen bl. a. i Östersjön med Bottenhavet och Bottenviken. Med hänsyn till de geografiska förhållandena kan någon utvidgning icke ske i Ålands hav mellan latituderna $60^{\circ}36,6'N$ och $59^{\circ}38,4'N$ (finskt sjökort nr 904) annat än efter överenskommelse med Finland. Det är enligt svenska regeringens uppfattning lämpligt att vid utvidgningen av fiskezonen tillämpa följande principer:

1. Från punkt $65^{\circ}31,8'N$ $24^{\circ}08,4'O$ (punkt 1 i överenskommelsen den 29 september 1972 om avgränsning av kontinentalsockeln i Bottenviken, Bottenhavet, Ålands hav och nordligaste delen av Östersjön) till punkt $60^{\circ}36,6'N$ $19^{\circ}13,0'O$ (finskt sjökort nr 904) skall yttergränsen för den svenska fiskezonen följa den kontinentalsockelgräns som avtalats genom överenskommelsen den 29 september 1972.

2. I området kring Bogskären föreligger delade meningar mellan Sverige och Finland om principerna för avgränsning av den svenska fiskezonen. Medan man på svensk sida anser att gränsen i princip bör utgöra en mittlinje mellan de svenska och finska baslinjerna med bortseende från Bogskären, är man på finsk sida av uppfattningen att gränsen i princip ej bör överskrida en mittlinje mellan de svenska baslinjerna och baslinjerna kring Bogskären. Med hänsyn till denna meningskiljaktighet avser svenska regeringen icke att på nuvarande stadium utöva fiskejurisdiktion bortom sistnämnda mittlinje. Svenska regeringen förutsätter, att Finland icke utan att träffa särskild överenskommelse med Sverige utvidgar sin fiskejurisdiktion vid Bogskären mot söder och väster utöver 12 nautiska mil.

Om Finlands regering är ense om ovanstående, tillåter jag mig föreslå att denna skrivelse och det svar som Ers Excellens behagade tillställa mig skall utgöra en mellan de båda regeringarna träffad överenskommelse. Jag tillåter mig vidare föreslå att denna överenskommelse skall provisoriskt tillämpas från den 1 januari 1978 och att den defini-

Herr Utrikesminister Paavo Väyrynen
Helsingfors

tivt skall träda i kraft på dag som avtalas genom särskild noteväxling efter det att överenskommelsen har godkänts i vardera landet enligt där tillämpliga regler.

Mottag, Herr Minister, försäkran om min mest utmärkta högaktning.

Sten Sundfeldt

Helsingfors den 2 december 1977

Herr Ambassadör,

Härmed har jag äran erkänna mottagandet av Eder skrivelse denna dag av följande lydelse:

”Jag har instruerats att till Eder framföra följande.

Svenska regeringen har beslutat att fr. o. m. den 1 januari 1978 utvidga den svenska fiskezonen bl. a. i Östersjön med Bottenhavet och Bottenviken. Med hänsyn till de geografiska förhållandena kan någon utvidgning icke ske i Ålands hav mellan latituderna 60°36,6'N och 59°38,4'N (finskt sjökort nr 904) annat än efter överenskommelse med Finland. Det är enligt svenska regeringens uppfattning lämpligt att vid utvidgningen av fiskezonen tillämpa följande principer:

1. Från punkt 65°31,8'N 24°08,4'O (punkt 1 i överenskommelsen den 29 september 1972 om avgränsning av kontinentalsockeln i Bottenviken, Bottenhavet, Ålands hav och nordligaste delen av Östersjön) till punkt 60°36,6'N 19°13,0'O (finskt sjökort nr 904) skall yttergränsen för den svenska fiskezonen följa den kontinentalsockelgräns som avtalats genom överenskommelsen den 29 september 1972.

2. I området kring Bogskären föreligger delade meningar mellan Sverige och Finland om principerna för avgränsning av den svenska fiskezonen. Medan man på svensk sida anser att gränsen i princip bör utgöra en mittlinje mellan de svenska och finska baslinjerna med bortscende från Bogskären, är man på finsk sida av uppfattningen att gränsen i princip ej bör överskrida en mittlinje mellan de svenska baslinjerna och baslinjerna kring Bogskären. Med hänsyn till denna meningsskiljaktighet avser svenska regeringen icke att på nuvarande stadium utöva

Excellens Sten Sundfeldt
Sveriges Ambassadör
Helsingfors

fiskejurisdiktion bortom sistnämnda mittlinje. Svenska regeringen förutsätter, att Finland icke utan att träffa särskild överenskommelse med Sverige utvidgar sin fiskejurisdiktion vid Bogskären mot söder och väster utöver 12 nautiska mil.

Om Finlands regering är ense om ovanstående, tillåter jag mig föreslå att denna skrivelse och det svar som Ers Excellens behagade tillställa mig skall utgöra en mellan de båda regeringarna träffad överenskommelse. Jag tillåter mig vidare föreslå att denna överenskommelse skall provisoriskt tillämpas från den 1 januari 1978 och att den definitivt skall träda i kraft på dag som avtalas genom särskild noteväxling efter det att överenskommelsen har godkänts i vardera landet enligt där tillämpliga regler.”

Till svar härpå har jag äran meddela att Finlands regering intet har att erinra mot de principer som anförts i skrivelsen och att Finland icke utan att träffa särskild överenskommelse med Sverige kommer att utvidga sin fiskejurisdiktion vid Bogskären mot söder och väster utöver 12 nautiska mil.

Det är Finlands regerings uppfattning, att denna överenskommelse icke föregriper avtal, som i framtiden kan träffas rörande avgränsningen av avtalsparternas territorialhav eller ekonomiska och andra zoner.

Med detta i beaktande, har jag äran meddela, att Finlands regering å sin sida godkänt Edert förslag och att Eder skrivelse med detta svar skall utgöra en mellan de båda regeringarna träffad överenskommelse.

Mottag, Herr Ambassadör, försäkran om min mest utmärkta högaktning.

Paavo Väyrynen

NORSTEDTS TRYCKERI STOCKHOLM 1978 780106